

مقایسه تطبیقی مفهوم کون و فساد نزد ارسطو و ابن سینا

اصغر سلیمی نوه^۱، گودرز شاطری^۲

چکیده

رساله کون و فساد از گروه رساله‌های مربوط به طبیعت است که ارسطو آن را در حدود سالهای ۳۴۷ تا ۳۳۵ قبل از میلاد تألیف کرده است. این رساله مشتمل بر دو کتاب میباشد: در کتاب اول ارسطو کون^۳ و فساد^۴ را خصوصیت اساسی اجسام تحت‌القمر معرفی کرده است. استحاله، نمو و ذبول، مماسه، فعل و انفعال و اختلاط، از دیگر خصوصیات اجسام تحت‌القمر هستند که کاملاً از نگاه ارسطو از یکدیگر متمایز میباشند.

ارسطو کون و فساد مطلق را رد میکند و نظریه امیدوکلس که کون و فساد را با استحاله یکی گرفته است نیز مورد انتقاد قرار میدهد. کتاب دوم عمدتاً به بررسی عمیق چهار عنصر اولیه (آب، خاک، هوا و آتش)، ماهیت آنها و نحوه تبدیل

۱۱۹

۱. استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه ولی‌عصر (عج) رفسنجان (نویسنده مسئول)؛

Pajohesh_salimi@yahoo.com

۲. استادیار گروه روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رامهرمز

تاریخ دریافت: ۹۴/۲/۴ تاریخ تأیید: جلسه هیئت تحریریه ۹۴/۳/۱۲

3. genesis

4. phthra

متقابل آنها اختصاص دارد. ارسطو معتقد است که عناصر نخستین بصورت مستدیر از یکدیگر بوجود می‌آیند و هیچکدام بر دیگری مقدم نیست. ابن‌سینا موجودات عالم را به چهار دسته عقول یا ملائکه، نفوس ملکی و اجرام فلکی، و اجسام عالم کون و فساد تقسیم کرده است. او امتیاز وجودی بین مجردات و موجوداتی که توأم با ماده‌اند و در حال کون و فسادند را با امتیاز نجومی بین افلاک و عالم تحت‌القمر منطبق ساخته که در این موضوع از ارسطو پیروی کرده است. در نوشتار حاضر موضوع کون و فساد در اجسام از نگاه ارسطو و ابن‌سینا مورد تحلیل قرار می‌گیرد و میزان تأثیرپذیری ابن‌سینا از ارسطو و نیز ابداع شیخ‌الرئیس در این زمینه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: کون، فساد، استحاله، نمو و ذبول، عناصر چهارگانه، ارسطو، ابن‌سینا

* * *

مقدمه

اساساً بحث طبیعیات جزء لاینفک مباحث هر فیلسوفی می‌باشد و چه بسا اگر فیلسوفی به طبیعیات نپردازد، همواره با اشکالاتی مواجه خواهد بود. طبیعیات ارسطویی اگرچه ریشه در پیش‌سقراطیان دارد، اما وی انتقادات شدیدی نیز به آنها دارد و نظریه‌های ابداعی خود را بصورت منظم و منطقی و استدلالی مطرح می‌کند. عمده فلاسفه اسلامی نیز در طبیعیات قدیم پیشرو مشرب ارسطو بوده‌اند و ضمن نقد و بررسی نظریات ارسطو مطالب جدیدی را به آن افزوده‌اند. از مشهورترین آثار ارسطو، رساله‌های مربوط به طبیعیات است که شامل رساله در کون و فساد^۱ و در آسمان^۲ و فیزیک^۳ و کائنات جو می‌باشد.

ارسطو این رسائل را در فاصله سالهای ۳۴۷ تا ۳۳۵ قبل از میلاد زمانی که به توصیه استاد خود افلاطون، ترک وطن کرده و در شهر تروآس^۴ در شمال غربی ۱۲۰ آسیای صغیر میزیست، تألیف نموده است.

1. *peri genesis kai phthoras*
2. *peri ouranou*
3. *physic*
4. Troas

